

איצרות

גליון שבועי מאוצרותיהם של רביה"ק רבי נחמן מברסלב ותלמידיו זיע"א

מה נשמע?

■ בשורה טובה ללומדי הספה"ק ליקוטי מוהר"ן

בעז"ה ובשעה טובה ומוצלחת, לאחר כשנתיים מאז יצא לאור הספר 'פאר הליקוטים' כרך א', נדפס השבוע כרך ב', על תורות ז' עד ט"ו בליקוטי מוהר"ן. בד בבד נדפסה מהדורה נוספת של כרך א', לאחר שאלפיים הספרים שנדפסו לפני שנתיים אזלו מן המדפים.

נוכר בקצרה ש"פאר הליקוטים" הינו 'חברותא' לליקוטי מוהר"ן, ומהווה כלי עזר נפלא למי שרוצה ללכת עם התורות ולצלול לעומקן. הספר ערוך כצורת הדף של הגמרא, כשמסביב ללשון רבינו מובאים המקורות הנזכרים בליקו"מ (פסקים, מאמרי חז"ל, זוהר ועוד), לצד פירושים וביאורים מספרי מוהר"ן ותלמידיו, יחד עם תוספות נפלאות השייכות לתורה הנלמדת, כגון: התפילות, העצות ועוד.

...כי 'לזכות בשלימות במה שאפשר לזכות מספרי רבינו, זה אי אפשר בשום אופן, רק ע"י לימוד התורה בליקו"מ בעיון, כמו שאפשר ללמוד כשהכל מודפס על המקום מסביב" - לשון הרה"ח ר' שמואל הורביץ זצ"ל (מכתבי שמואל, מכתב ו).

ועכשיו במחיר מיוחד בדוכני המכירה של הספר באומן-ראש-השנה, או בטלפון: 052-76-22-148.

למה דווקא באומן?

"אומן-ראש-השנה" - עיירה נידחת בארץ נכר, והג קדוש, שהפכו לשם נרדף להתעלות רוחנית בלתי מצויה.

כל זאת, הודות לצדיק הגדול השוכן שם, ומזמין את כל באי עולם לבוא אליו לראש השנה, "והזהיר לעשות כרוז, שכל מי שסר אל משמעתו ומקורב אליו, יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש! ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמוח מאד מאד; איכלו מעדנים ושתו ממתקים כי הדות ה' היא מעוזכם" (חיי מוהר"ן, תג) - - -

אם תשאלו: מדוע דווקא שם? מדוע נבחרה דווקא עיירה זו לשמש מעון לאותו צדיק אשר תיקון העולם תלויה בו? איחרתם את המועד; שאלה זו היתם צריכים לשאול ב"ששת ימי בראשית", אז נבחרה אומן להיות משכנו של הצדיק עד ביאת הגואל.

וכשם שלגבי קברו של משה, אמרו חכמינו (פסחים נד): שנברא בששת ימי בראשית, ערב שבת בין השמשות. כשגם הוא, שוכב בארץ העמים, 'מול בית פעור'... כך גם ציונו של רבינו הקדוש, 'כי שם המקום המוכן לו מנשת ימי בראשית, לעסוק שם בתיקון העולם לדורות, לכל מי שיבוא אליו לשם ויאמר העשרה קפיטל תהילים הידועים אצלו, כאשר הבטיח בחיים חיותו. אשרי הוזכה לזה!" (חיי מוהר"ן, סו).

כך גם קברו של רבינו נבחר להיות דווקא שם באומן, העיירה אשר העיד עליה רבינו הקדוש, בהיכנסו לשם שהיא: "הקצה והסוף של ישראל, במקום שגבול ישראל מלה... ועל כן צריכין שמירה גדולה שלא ניכשל חס ושלום" (חיי מוהר"ן, קצה).

דווקא שם, בקצה הקדושה, מול בית פעור, איווה הצדיק למושב לו, כדי לשלוף משם אלפי רבבות נשמות מציפורני הטומאה והייאוש.

ממרום שבתו בגבהי מרומים, הוא יורד עד לעומק הטומאה, להעלות אתו יחד את כל נשמות ישראל - לקדושת הארץ הקדושה; 'ומי כמוהו עולה לשמים בעליה נפלאה כזאת, ויורד בכח הזה לתכלית הירידה שבקבורתו מול בית פעור ועבודה זרה שבהוין לארץ, עד שיוציא ויעלה גם לכל נפשות ישראל להביאם לארצו ומקומו הנחמד והנחשק!" (ביאור הליקוטים, תורה קמ"ה).

כשם שלגבי קברו של משה, אמרו חכמינו (פסחים נד): שנברא בששת ימי בראשית, והוא בארץ העמים, 'מול בית פעור', כך גם ציונו של רבינו הקדוש

סוד נוסף מגלה לנו מוהר"ן על קבורתו של הצדיק הגדול דווקא בחז"ל: גופו הקדוש של הצדיק טמון דווקא באדמה הטומאה של ארץ העמים, ממש כמו עצם התחובה בגרון הסטרא אחרא - וכך הוא גורם לה להקיא את כל הנשמות וחלקי הקדושה אשר בלעה.

מעתה, כל מי שהטומאה בלעה את נשמתו, או חלקים מקדושתו - מוזמן לבוא דווקא לשם, מול בית פעור, אל הצדיק הגדול שייגרום לסטרא אחרא להקיא אותו ואת כל חלקי קדושתו. "ועל כן שם הכל יתקנו כראוי; כל מי שיוכה לבוא לשם בחייו" (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, טו).

ולסיום, אין נאה יותר מאשר מכתבו הנפלא של רבי נחמן מטולטשין תלמיד מוהר"ן, אשר כתב לחסידי ברסלב שעלו לארץ ישראל והתגוררו בעיה"ק צפת:

"אשריכם אשר אתם יושבים בצל ארעא קדישא, ומסתמא משתוקקים ומתגעגעים להתאבק בעפר ציון הקדוש והנורא אשר חפר ומצא שורש קדושת ארץ ישראל, כמרומו בספריו הקדושים והנעימים. ואשרינו שאנחנו זוכים להתאבק פה בעפר ציון הקדוש והנורא, אשר חפר ומצא שורש קדושת ארץ ישראל, ומשתוקקים ומתגעגעים להתאבק בעפר אדמת קודש ארץ הקודש. כן יוסף ה' על תשוקתנו, להשתוקק בהשתוקקות נמרץ, עד שיוגמור ה' בעדנו לטוב, אמן כן יהי רצון" (עלים לתרופה, מכתבי רנ"ט).

חוק. הלימוד היומי

יום	יום בחודש	ליקוטי מוהר"ן	ליקוטי הלכות	ליקוטי תפילות	הדף היומי
שבת	יח	כ.	ה"ב	שטו שטז	סה
א	יט	כ:	ה"ב	שיז שיח	סו
ב	כ	כא.	ה"ב	שיט שכ	סז
ג	כא	כא:	ה"ב	שכא שכב	סח
ד	כב	כב.	ה"ב	שכג שכד	סט
ה	כג	כב:	ה"ב	שכה שכו	ע
ו	כד	כג.	ה"ב	שכו שכח	עא

י"ל ע"י "אוצרות ברסלב" ת.ד. 50617 בית שמש

טל, במשרד: 02-9993338 פקס: 02-9926066
לשמיעת שיעורים בשפות שונות 02-9950000
בארה"ב 8552121-718(1)
באנגליה 6085819-203(44)
מוקד הישועות 1800-81-81-81

הפצה למנויים ובתי כנסת: 052-7649775
הנצחה, תרומות ופרסום: 02-9993338

ניתן לקבל את הגליון מידי שבוע גם בדוא"ל
braslav@actcom.net.il

י"ר הוועדה הרוחנית: הרב שמעון טייכנר
עורך: נתן אנשין natananshin@gmail.com
מפיץ: נוחעם א. ברזעסקי

פירוני העלון: הר"ר נחמן בנשעיה הי"ו, הר"ר נפתלי ברגר הי"ו, הר"ר מרדכי גטליב הי"ו, הר"ר יצחק גרינולד הי"ו, הר"ר אוריאל זכריה הי"ו, הר"ר שלמה מרדכי הלוי כנס הי"ו, הר"ר משה ליכטער הי"ו, הר"ר נפתלי שטיצער הי"ו, בחסות "עילית דפוס" והברת "נקודות"

"מה שהעולם רחוקים מה' יתברך"

יבוא היום האחרון. כדי לזכות לכך, יש לשמור על שעת ההתבודדות היומיומית בעקשנות, ללא פשרות. אך "צריך לזה זכיה גדולה שזוכה ליישב עצמו שעה אחת ביום, ושיהיה לו הרטה על מה שצריך להתחרט. כי לאו כל אחד זוכה ליישב הדעת איזה שעה ביום, כי היום הולך וחולף ועובר אצל, ואין לו פנאי ליישב עצמו אפילו פעם אחת כל ימי חייו. על כן צריכין להתגבר, לראות לייחד לו פנאי, ליישב עצמו היטב על כל מעשיו אשר הוא עושה בעולם, אם כך הוא ראוי לו לבלות ימיו" (שיחות הר"ן, מו).

אמור מעתה, כשאנו רואים שהיום חולף ועובר, ועדיין לא הקדשנו שעה אחת ל"התבודדות" – הימרנו בכך לא רק על יסוד היהדות! על ה"יישוב הדעת" שלנו, על ה"יצירת מצרים" האישית שלנו.

"בלי התבודדות", היו אומרים חסידי ברסלב ותיקים, "גם אם יש לו לאדם את הכל; תורה, עבודה, מצוות ומעשים טובים – חסרה לו הנקודה הפנימית: ישוב הדעת, והרי הוא דומה כענין, אשר בתוכו כתוב 'מבולבל', וסביבו כתובים מעלות רבות: 'למדן', 'עובד השם', 'בעל חסד'. מהי אם כן התוצאה? למדן מבולבל, עובד מבולבל, וכן הלאה" (שיש"ק ה"ת).

רק התבודדות מביאה את האדם אל הנקודה הפנימית והיסודית של היהדות: יישוב הדעת אמתית.

כל העוונות הם על ידי רוח שטות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה ג), והם באים מזוהמת הנפש. וזה בחינת עבדות, שהוא בחינת בלבול הדעת, בחינת רוח שטות, כמבואר במקום אחר שעבדות הוא בחינת בלבול הדעת, וחירות הוא ישוב הדעת... וה' יתברך, בשעת יציאת מצרים, הוציאנו מעבדות לחירות, ועל ידי זה דייקא אנו יכולים לקבל את התורה, כי על ידי זה נכנע זוהמת הנפש שהוא בחינת עבדות ונכללין בחירות שהוא בחינת דעת, שעל ידי זה יכולים לקבל את התורה" (ליקוטי הלכות, שכירות פועלים ב, ב).

האמת היא, שיגיע יום שבו תתיישב דעתנו, גם אם לא נרצה... ביום הפטירה, אז נזכה כולנו ל"ישוב דעת" נפלאה... "שרק בסוף, כשהאדם נסתלק ושוכב על הארץ ורגליו אל הדלת – אז יהיה לו ישוב הדעת באמת, ויסתכל על עצמו ויראה האמת, שכל היראות והפחדים שהיה מתיירא מאיזה בני אדם שעמדו כנגדו, היה הכל שטות והבל, ובחינם היה לו יראות ופחדים מהם, כי מה יעשה לו אדם. וכן לענין התאוות, כי אז יראה היטב אשר בחינם כילה בהבל ימיו בשטותים ובלבולים כאלו; ומי הכריח אותו לזה וכו'. כי רק אז יראה האמת היטב היטב" (שיחות הר"ן, פ).

אפס כי עיקר החכמה היא ליישב את הדעת בטרם

"מה שהעולם רחוקים מה' יתברך ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם ישוב הדעת, ואינם מיישבין עצמן. והעיקר להשתדל ליישב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל עניני העולם הזה, הן תאוות הנכסות לגוף, הן תאוות שחין לגוף, כגון כבוד – ואז בודאי ישוב אל ה' "

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב, י)

אם חיפשתם את הסיבה מדוע עדיין אין אנו קרובים אל ה' באמת? מדוע עדיין התאוות שולטות עלינו? הרי לכם תשובה חד משמעית: אין ישוב הדעת! רק זו הסיבה ואין בלתה.

בכך מיישב מוהרנ"ת את הפליאה הגדולה, אשר דנו בה ספרים רבים, והיא: "מה שמצינו בתורה, שהזכירה כמה פעמים בכמה מצוות יציאת מצרים, וכן בתחילת עשרת הדברות שהם כלל התורה פתח תחילה 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים'. וכבר מבואר בכמה ספרים קושיא זו: למה תלתה התורה כל המצוות ביציאת מצרים?"

התשובה לכך, אומר מוהרנ"ת, היא, שכל התורה כולה תלויה בשחרור המוח מהבלבול והשעבוד. כי "באמת כלל כל התורה תלוי בבחינה זו, לצאת מעבדות לחרות, שזהו בחינת יציאת מצרים שיצאנו מעבדות לחרות. כי

רבי בן-ציון אפטר

אני יודע, כי הוא ואביו ברחו תיכף מורשה והיו כל הזמן ברוסיה". לאחר השואה עלה ארצה, התחתן בשנית והתגורר בני-ברק. היה נוסע לקיבוצים חילוניים, יושב עם אותם תינוקות שנשבו ושח להם דיבורי אמונה. הם היו מכבדים אותו ודואנים עבורו לאוכל כשר. היה עורך עמם סעודות 'מלוה מלכה' וכך מחזירם לחיק אביהם שבשמים. מרבה היה לדבר על ענין השמחה, כמה חשוב לרקוד ולשמח, וזאת למרות היסורים הרבים שעבר. אוצר גדוש בסיפורי צדיקים היה, אף שפע נגוני דביקות ושמחה והיה מסוגל לשיר שעות על גבי שעות. היה בעל רגש עצום, וכשריבר, לא פעם היה בוכה תוך כדי דיבור.

החסיד המופלא רבי בן-ציון אפטר, אשר תקצר הריעה מלספר על שמחתו, אהבת ישראל שלו, לענו למחמדי העולם הזה, פורן ידו לצדקה, חכמתו, פשטותו ותמימותו, נסתלק לעולמו בכ"א אלול תשל"ג ומנוחתו כבוד בהר הזיתים.

הברסלבית הידועה, המושרת על הפסוק 'עמך ה' ידכאו'. המנגינה מרטיטה את נימי הלב, ותלמידי יח"ל שחוזרים על המנגינה ועוזרים לרבי בן ציון, מתייפחים בככי. גם עני הרב זולות דמעות. בקול עצוב, ספוג געגועים אין סופיים למשהו נעלם ונסתר, משמיע כפעם בפעם: 'עמך ה' ידכאו - שכינתא בגלותא! רבי בן ציון מתלהב ומשתתף בניגון, התלמידים מתלהבים יחד אותו ומתעלים, ובשירת ה'יצייניער'ל' הבעש"טית, מסתיימת סעודת החג".

ר' בן-ציון איבד בשואה האיומה את כל משפחתו ואת בנו ר' פנחס, שהיה עילוי עצום ומבחר ישיבתו של הגאון רבי אלחנן וסרמן בברטוביץ. ר' פנחס, שהיבר חיבור תורני עמוק ועיבאו לו גדולות, נהרג על קידוש ה' בעיר קובנה שבליטא, יחד עם רבי אלחנן ורבים מתלמידיו, ה' יקום דמם.

ר' בן-ציון ניצל בנס, כאשר נמלט לרוסיה. החסיד ר' רפאל לנדא כתב במכתבו משנת ת"ש מהעיר ינובה, לר' יצחק מאיר קורמן מארץ-ישראל: "יודי! הצרות האיומות מושכות כנחל. גיעני גליה מאת ר' בן-ציון מאפסא, שנמלט לרוסיה, כתב אלי את גלויות בדמעות שלישי, סובל ומתענה ברעב והולך יחף וערום, וקרובים דבריו לדברי דודי שקבלתי גם מאתו גליה כואת".

גם החסיד רבי אלחנן ספקטור, כותב באותה תקופה במכתב לבנו על הצרה שפקדה את החסידים בפולין, ומזכיר את רבי בן-ציון שנמלט לרוסיה: "מי יודע מה נעשה עם כל הקיבוץ הקדוש, אנשי הבעל תפילה אשר הרוח סערה פזיר אותם? ומי יתן והיו בחיים על כל פנים. לעת עתה אין שומעים מהם כלל, רק מאיזה אנשים יחידים קיבלנו פריסת שלום על ידי בחור אחד שבא עם ילדי סטרן, בנו של רבי יצחק אייזיק, המוחל מפראגה. אבל הוא אינו יודע, רק מאיזה אנשים שנמצאים ברוסיה: אביו, רבי בן ציון אפטר והרשל לסקר. ויותר מזה

החסיד המופלא רבי בן ציון חיים ארבעסמן, המכונה ר' בן-ציון אפטר, נולד לאביו רבי יהוקאל, מחשובי חסידי מודיץין.

רבי בן-ציון התקרב לחסידות ברסלב בהיותו כבן שמונה עשרה. בשנת תרס"ה הגיע בפעם הראשונה לאומן, והיה בין הראשונים שהגיעו לשם מפולין. הוא זכה והכיר רבים מגדולי החסידים, ורבי אברהם רבי נחמן מטולטשין חיבב אותו מאוד בשל שמחתו.

היה מרבה לנסוע לקברי צדיקים ולקירוב פשות לה' יתברך בכל רחבי פולין וגליציה, ורבים קרב לדרכו של רבינו. התחבב על רבים מגדולי ואדמו"רי פולין. לאחר שנסגרו הגבולות בין פולין לרוסיה, התפלל בראש השנה בקיבוץ בלובלין והתחבב מאוד על הגאון רבי מאיר שפירא. רבי מאיר, שהזז זכות מיוחדת בהשגחה בצוואת עם חסידי ברסלב, נהג להזמין כמה מהם לסעוד על שולחנו את סעודות החג; בנייהם את ר' בן-ציון, אותו אהב אהבת נפש.

בספר רבי מאיר שפירא - במשנה באומר ובמעש' עמ' 191 מובא: "בליל ב' דראש השנה תרצ"ב, האחרון לימי חייו, באמצע הריקוד, יצא לרקוד כמיוהד עם רבי בן ציון אפטר ז"ל בהתרגשות גדולה". ר' דוד הלחמי, משרידי ישיבת חכמי לובלין, מתאר את הראש השנה עם רבי בן ציון אפטר וחסידיו ברסלב:

"מספר ניכר של חסידי ברסלב מראשי העדה הוזמנו לשולחנו של הרב, ובין הקרואים היה רבי בן ציון אפטר. סבורני שאין צורך להציג את רבי בן ציון, מניצולי השואה, שאת רוב שנותיו בילה על קברי צדיקים; פעם בלובלין, פעם בקו'נין, פעם בפשיסחא, ובייחוד על קברו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק. כן בארצנו הקדושה לא ראה את המנוחה של טוב, נד הוא במקומות הקדושים כאורח קבוע, על קברות התנאים, האמוראים והמקובלים.

"רבי בן ציון מתיישב על יד הרב, ופעמים אין ספור חוזר על המנגינה

עלינו להתפלל
כל החיים שנוכה
לדיבור אמיתי אחד אל ה'

(עפ"י ליקוטי מוהר"ן ח"א, קיב)

לאומן בכל מחיר

אפס כי אזהרתו הנחרצת של רבינו "איש בל יעדר" והידיעה שכל המשך חייו הרוחניים והגשמיים תלוי בהשתתפותו בקיבוץ הקדוש, לא נתנה לו מנוח. הוא פנה אפוא לעורך הדין וגייש אצלו מה יקרה אם הוא, הנתבע עצמו, יעדר מבית המשפט בעת ההכרעה.

העורך דין הסתכל עליו כמי שהצרות שיבשו את דעתו. "האם החיים שלך אינם חשובים בעיניך? האם יש לך דבר חשוב יותר מחיידך???" הרי אין סיכוי שהם יזכו אותך בהעדרך!!!"

אבל רבי חיים כאילו יצוק מפלדה. הוא החליט שהעורך דין הטוב ביותר, המליץ האמיתי, הוא רבינו הקדוש. השופט הוא השם יתברך ולא בשר ודם – ואם כן, ההחלטה שלו היתה נחושה ואמיצה: נוסעים לאומן בכל מחיר - - -

הלם ותדהמה היו מנת חלקם של מכיריו ויודעיו שפגשו אותו ליד הציון הקדוש באומן בעיצומן של התפילות שלהם לזכותו, לאחר ששמעו על הסכנה הנוראה שהוא מצוי בה. כעת, לאור העדרותו המתריסה מהמשפט, הם העתירו בעדו יותר ויותר. ביום ראש השנה עצמו, כאשר החזן בקלויז קרא "ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות... מי יחיה ומי ימות..." היתה לכך משמעות מוחשית – מי יודע מה מחליטים כעת השופטים בחקוקו הרחוקה...

למחרת ראש השנה, רבי חיים חוזר לביתו במתח רב, כשהוא מתכוון לגרוע מכל. להפתעתו, עורך הדין מקבל את פניו בשמחה גלויה. מתברר כי המשפט לא התקיים כלל ועיקר; התובע המרושע לא הופיע עקב מחלה פתאומית, והמשפט נדחה בכמה חודשים.

בינתיים הסתבך התובע עצמו עם רשויות החוק, מונה במקומו תובע חדש שהתגלה כאדם רחמן וטוב לב, ותוך תקופה קצרה יצא רבי חיים זכאי לגמרי!

כך הלך המשפט והתקדם באיטיות, התובע אומר את שלו, העורך דין מצידו מנסה לגונן ככל יכלתו, אבל כל הנתונים הראו כי הסיכויים להנצל ממוות או משילוח לסיביר, קלושים למדי.

לקראת הכרעת הדין עלה המתח בבית משפחת פוקס, ואילו רבי חיים מצידו יש לו דאגות אחרות לחלוטין... הרי לפני שנים ספורות פגש בעירו את החסיד הנלהב רבי נחמן ב"ר שכנא שטרנהרץ, נכד מוהרנ"ת, המכונה "ר' נאשקע טולטשינער". המפגש הזה שגרר אחריו עוד ועוד מפגשים, חולל בו מהפך רוחני אדיר, עד שהתקרב לחסידות ברסלב בלב ובנפש. כעת, בעיצומו של חודש אלול, כל מעייניו של רבי חיים נתונים אך ורק אל הקיבוץ הקדוש בראש השנה באומן - - -

אם בשנים עברו היתה הנסיעה לראש השנה כרוכה בלא מעט מסירות נפש – עקב מסחריו הענפים, בתי החרושת והפועלים שדרשו את שלהם – הרי שהשנה כמעט לא היה שייך לחשוב באופן הגיוני על נסיעה לאומן. בירור מדוייק של התאריך הסופי להכרעת הדין במשפטו השאיר אותו המום לחלוטין; התאריך הוא לא פחות ולא יותר, עיצומו של ראש השנה - - -

הוא ניסה להסביר במזכירות בית המשפט כי מדובר בחג מיוחד ליהודים וכי הוא מבקש לדחות את המשפט במספר ימים. אולם התשובה היתה חד משמעית, התאריך הוא סופי ולא ניתן לשנותו.

כאשר השתלטה המפלגה הקומוניסטית על רוסיה הענקית, היא פגעה בראש ובראשונה בתעשיינים הבכירים. כל המפעלים הולאמו לטובת השלטון באמצעים חוקיים כביכול.

כך מצא את עצמו רבי חיים פוקס, תעשיין יהודי מחרקוב שהגר מפולין לא מזמן, מנושל מכל נכסיו. בתחילה ניסו להשתלט על בתי החרושת שברשותו באמצעות העלאה דרקונית של מיסים בעשרות ומאות אחוזים, ואם לא די בכך, טפלו עליו עלילות מרושעות – כשעוד לפני הכרעת הדין הולאם כל רכושו על פי החוק הקומוניסטי שהתקבל במיוחד לצרכים נפשעים אלה.

בכך לא תמה סאת צרותיו; העלילות חסרות התקדים שהוא הואשם בהם, היו כאלה שבית המשפט אמור לקבוע את סוג העונש שיוטל עליו, כשהמטוטלת נעה בין גזר דין מוות לבין גירוש למחנה עבודה בסיביר הרחוקה והקפואה לכמה שנים טובות.

רבי חיים לא שקט על שמריו; הוא קיבץ את שארית כספו שנתר לפליטה ושכר עורך-דין ממולח ששמו הטוב הלך לפניו – אולי יצליח להוכיח כי כל העלילות בשקר יסודן. אך כאשר נודעה זהותו של התובע בתיק מטעם הממשלה, חשכו עיניהם של רבי חיים ועורך דינו; היה זה אדם אכזר, אנטישמי ורע מעללים, שלא החמיץ כל הזדמנות להרע ליהודים שנואי נפשו.

גניזות

מחקרים היסטוריים בחסידות

שאלה: מה מקור מנהגנו להניח תפילין דרבינו תם מגיל בר מצוה? תשובת הר"ר יהושע דרוק:

בספר 'כוכבי אור' בסוף פרק 'אנשי מוהר"ן' אות ל"ו, כתוב מפי רבינו שאמר: "שלידענו, תיכף כשמתחילין להניח תפילין, יתחילו להניח שני הזוגות". כלומר, גם רש"י וגם רבינו תם. כן מובא בספר 'שיח שרפי קודש' ח"ב כט בשם רבינו שאמר: "הייתי רוצה להנהיג בעולם, שביום הבר מצוה, יניח הנער שני זוגות תפילין, דרש"י ודר"ת".

ברם, אם בכוכבי אור הנ"ל לא מפורש באיזה יום בדיוק יתחילו להניח, הרי בשיח שרפי קודש הנ"ל כתוב: "אמר רבינו, רוצה אני שהבחור הבר מצוה יניח התפילין ביום בו נעשה בן שלש עשרה שנה, ולא קודם".

כך נוהגים רבים, וזאת על פי פסק 'מגן אברהם' בשו"ע או"ח סימן לו, ולא כמנהג המובא ברמ"א שם. כך כתב גם רבי גדליה קעניג בספרו 'שו"ת שערי צדיק' ח"ב מט א, בשם רבי אברהם שטערנהרץ שקיבל מרוב תלמידיו מוהרנ"ת, להתחיל להניח את שני הזוגות ביום הבר מצוה.

כך נוהגים ברוב הקהילות החסידיות, כמובא בשולחן הטהור מהרב הקדוש מקומרנא לו ד, שהרה"ק ר' צבי הירש מזידטשוב הקפיד שלא להניח תפילין אפילו יום אחד לפני הבר מצוה, כי כך מקובל בשם הבעש"ט.

אך יצוין, שרבי שמואל שפירא נהג להתחיל להניח תפילין לבני חודש לפני הבר מצוה, כמובא בפוסקים. ושמעתי מבנו ר"ק שליט"א שכשהוא הניח לבנו תפילין חודש לפני הבר מצוה כמנהג אביו, בביהמ"ד במאה שערים, והביא לחיים, ניגש לרלו"י בנדר כדי לכבדו במשקה, תמה רלו"י: "הרי רבינו אמר שלא להניח תפילין לפני הבר מצוה!!" עלה ר"ק לבאיו רבי שמואל כדי לשואלו על כך. ענה לו רבי שמואל שלוש דברים: א. הרי בפוסקים מובא שאפשר להתחיל להניח תפילין אפילו כמה חודשים לפני הבר מצוה (כאמר להרע"ו שלא עשה עולה גדולה בזה); ב. כשאני הנחתי לבני תפילין בקטמון, חודש לפני הבר מצוה, לא אמר לי רבי אברהם שטערנהרץ דבר; ג. יכול להיות שאם הייתי יודע אז שכך אמר רבינו, אולי גם אני הייתי נוהג כן. מזה אנו רואים בבירור שנהג כך מכיון שלא ידע שכך היא דעת רבינו, וממילא אין בזה הוראה לנהוג כן. אך שמעתי שגם ר' שמואל מאיר אנשין, שהיה מחשובי תלמידי רבי אברהם ב"ר נחמן, נהג להניח לבני תפילין חודש לפני הבר מצוה. אבל אולי גם הוא לא שמע שיחה זו שנמסרה מפי רבינו. בכל אופן, מנהג רוב חסידי ברסלב לדורותיהם הוא, כהוראת רבינו להתחיל להניח שני זוגות תפילין ביום הבר מצוה ולא קודם לכן.

עוד שמעתי מר"ק שפירא, ששאל את רלו"י, איך ידע הבחור להניח היטב את התפילין אם אין מרגילים אותו בכך חודש לפני הבר מצוה? ענה לו, שכשנכדיו (שהיו יתומים מאב) היו קרובים לבר מצוה, הזמינם לביתו מדי יום בצהרים, ואז לימדם איך להניח תפילין. אבל לא בעת התפילה, כי זה נגד דעת רבינו.

לחידודא

חידה מס' 154

מתוך מאות פתרי החידה שפורסמה בגיליון הקודם, רק בודדים השיבו את התשובה הנכונה. לכן אנו מפרסמים שוב את החידה:

בכמה שלבים נדפסו מכתבי מוהרנ"ת?

בין הפותרים נכונה, יוגרל פרס מוגדל, והוא יעמוד על 100 ₪
זכות קניה בחנות ספרים 'ברסלב', רחוב מאה שערים 110 ירושלים.

לתשובות - התקשרו למערכת הממוחשבת 'אוצרות ברסלב' 02-9950000. לאחר בחירת השפה, הקשו 1-9-2-1 והשאירו הודעה. בין הפותרים נכונה עד יום שני בשעה 12 בלילה. תיעוד הגרלה על זכות קניה בסך 100 ₪

תשובה בשלימות

הרב אשר זעליג מרגליות

מהי תשובה? בתשובה יש כמה חלקים: חרטה, קבלה, וידוי. בליקוטי מוהר"ן חלק א' תורה ו' – התורה של חודש אלול – מוסיף רבינו על כך ש"עיקר התשובה – ישמע בזיונו ידום וישתוק".

ובהמשך אומר רבינו: "כי צריך האדם למעט כבודו ועצמו ולהרבות כבוד המקום".

כבוד עצמו פירושו, שאדם מושתקק שאחרים יכבדו אותו, שיהיה לו שם טוב ומעמד מוכבד. אבל כידוע, כבוד זה, כמה שרודף האדם אחריו הוא אינו מגיע אליו, רק הכל חוקרים אחריו האם אכן ראוי הוא לכבוד...

כבוד המקום פירושו, שהש"ת מכבד אותו. כיצד? בזה שהוא בוחר בו להיות חלק מהעם הנבחר, לשמור את מצוותיו וחוקותיו; בזה שכל פעולה קטנה שהוא יעשה יגרום למעלה תיקונים ונפלאים שאין לשער ולתאר, כמו שכתוב בזהר, שכשאדם לבוש בתפילין ובציצית מכריזים כמה מלאכים לפניו: "הבו יקר לעיטור המלך!"

זוהי תכליתנו בעולם, לצאת מהכבוד המדומה, להפסיק לרצות למצוא חן רק בעיני בני אדם, אלא בעיקר למצוא חן בעיני ה', לזכות ל"כבוד אלקים" כלשון הפסוק.

כאשר מגיעים לאדם נסיונות בגשמיות או ברוחניות, ואינו מרגיש את מקומו בענין זה של כבוד אלקים – שאינו מקיים תורה ומצוות כראוי – על זה צריך לעשות תשובה, שישבו אל מקומו הראשון – להרבות כבוד המקום.

כיצד יעשה תשובה? ע"י שישמע בזיונו ולא ישיב, רק ישתוק. אבל רבינו מדבר שם על עוד תנאי לתשובה, והיא, הדרך הנפלאה של "בקי ברצוא" ובקי בשוב.

'בקי ברצוא' היינו, כשאדם זוכה להתעלות בעבודת ה' והוא חי עם קרבת ה', אזי הוא צריך לדעת כי כלפי גדולת ה' לא התחיל עדיין כלום, והוא צריך לבזות את עצמו על כך שעדיין הוא רחוק מאוד מכל השגה – וישתוק לבזונו. וזה יגיע למדרגות גבוהות יותר ויותר.

'בקי בשוב', היינו שרואה את מצבו בעבודת ה', כמה הוא רחוק ממצוות ומעשים טובים – ואעפ"כ הוא מתחזק לעשות מה שיכול. בזה צריך להיות בקי גדול, כיצד להתחזק בכל מצב שהוא ולזכור תמיד שאפילו בשאול תחתית אפשר להיות סמוך אל ה' יתברך. זוהי 'זביחת היצר' הגדולה ביותר, שרבינו מזכיר באותה תורה.

שכן היצר רוצה להפיל את האדם מהכל, אך רבינו מלמד אותנו לקיים בעצמנו 'ידום וישתוק' – להשתוק את הירידות והנפילות ולא להסתכל עליהם, אלא להמשיך הלאה בעבודת ה', לעשות מה שניתן עדיין לעשות, כי ה' רוצה אותנו כמו שאנו.

זוהי אפוא תשובה אמיתית, שאדם מוותר על רצונו ושאיפותיו, על מקומו ומעמדו, ועושה מה שה' רוצה מאיתו בעת הזאת, ובכך הוא ממועט את כבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום.

(משנה שחור שיחתו של הרב אשר זעליג מרגליות שלי"ס. ניתן להאזין לשיעור המלא במערכת השמע של 'אוצרות ברמל' 9950000-02. אידיש, 1, 2, 7, 1, 5, 4)

להכניס את העצבות למחול השמחה

שלמות עבודת ה' והפנימיות שלה היא השמחה, כפי שאנחנו מבקשים בברכת אהבת עולם: "ונשמח בדברי תלמוד תורתך ובמצוותיך", וכפסק הרמב"ם: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הקל שצוה בהן – עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב" (סוף הלכות לולב).

גם השכר שנקבל לעתיד יהיה על ידי השמחה, כמו שכתוב: "ואמר ביום ההוא זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" (ישעיה כה), וכמאמר חכמינו שהקב"ה עתיד לעשות מחול לצדיקים (תענית לא).

אבל שלמות השמחה היא דוקא כשיחוטפים את העצבות ומכניסים גם אותה אל השמחה. משל לאנשים שרוקדים, ומישהו עומד בצד שקוע בעצבות – לפעמים מרוב השמחה אוהזים בו ומכריחים גם אותו לשמוח עם הרוקדים, עד שבאמת הוא שוכח מכל הצרות שלו. כך צריך כל אדם להתגבר בשמחה כזו, שדאגותיו וצרותיו לא יתגברו על שמחתו, אלא אדרבה, יהפוך גם אותם לשמחה.

אצל הקב"ה, כידוע, שורה תמיד שמחה, ככתוב: "עוז וחדוה במקומו" (ה"י א טו). אבל שליוות השמחה היא דווקא, שגם אנחנו מהעולם הזה, המלא יגון ואנחה, חטאים ודאגות, נוכל להדבק אליו ולשמוח בו, כמו שנאמר: "ישמח ה' במעשיו" (תהלים קב). שכן זוהי שלמות השמחה, שהיגון והאנחה בעצמן הופכות לשמחה.

(עפ"י ליקוטי הלכות פ"ה ג, ה)

ראש השנה באומן!
ההרשמה בעיצומה
ד"ר צדיקים
02-5410100
www.zadikintours.com

אומן ראש השנה
מחירים אטרקטיביים למשלמים מראש!
ההרשמה כע"צ 13אמה!
נתיבים טורס
02-633-8444

בעת צרה, בשעת מצוקה. גם בעת שמחה ובכל זמן
מוקד הישועות 1-800-81-81-81
להעברת בקשות לתפילה ולהדלקת נר בקברו של רבי נחמן מברסלב באומן
לישועה והצלחה, לרווח ופרנסה, לרפואה, למקשה לילד, לנחת ושמחת חיים

המפיעים									
<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>	<p>דו"ר דניאל הר"ר נתן גולדברג ה"ר ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג ת"ת תשס"ג</p>

נהנה לשלם יותר על הרגע האחרון?
הזדזז ורכוש כרטיס לפני עליית המחירים < בחר את יום הנסיעה הנח ביותר < שלם בתשלומים וסע!
ר"ח מלכי ישראל 16 ירושלים | לביור אודות הנציג באיזור מגורכם מוקד אירופנים: 02-800-80-80